

Стаття прийнята до друку 31.05.2013 р.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Сорокіна Г. О.

УДК 379.85-057:[37.03:504]

Г. О. Сорокіна

**ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧА ПРАКТИКА ЯК НЕОБХІДНА
УМОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ
ГАЛУЗІ**

Головною проблемою сучасних навчальних закладів, які готують туристичні кадри є формування конкурентоздатних фахівців, які мають підприємницькі навички, здатні працювати творчо та ініціативно. Поєднання теорії та практики – основна умова навчання туризму та гостинності. У багатьох школах закордоном на практику відводиться стільки ж часу, скільки на теоретичну частину.

На сьогодні в туристичній освіті України виділяють такі етапи практичної підготовки студентів:

- практичні роботи, на яких розпочинається формування первинних професійних навичок;

- навчальна практика, основною метою якої є ознайомлення майбутніх фахівців зі специфікою майбутньої професійної діяльності, отримання первинних професійних знань і вмінь та ін.;

- технологічна (виробнича) практика, основним завданням якої є ознайомлення студентів з виробничим процесом і технологічним циклом безпосередньо на туристичному підприємстві, закріплення знань, отриманих студентами в процесі аудиторних занять, і здобуття досвіду роботи;

- професійна практика, що є останнім етапом навчання. Основною її метою є узагальнення й закріплення знань, практичних умінь і навичок та застосування їх на базі конкретного господарського суб'єкту, оволодіння професійним досвідом та ін. [1].

Аналіз галузевого стандарту вищої освіти України та навчальних планів різних ВНЗ України дозволяє стверджувати, що на сьогодні в навчальному процесі закладів, які готують фахівців з туризму відсутня туристсько-краєзнавча практика, яка є, на наш погляд, необхідною умовою високоякісної фахової підготовки фахівців, оскільки вона спрямована на формування краєзнавчої компетентності студентів.

На нашу думку, сучасний фахівець туристичної галузі, в першу чергу, повинен досконало знати туристичний потенціал і туристичні ресурси своєї держави, свого рідного краю. Туристсько-краєзнавча практика дозволить майбутнім фахівцям у якійсь мірі компенсувати цю прогалину в їх практичній підготовці.

Дослідницький інтерес до професійної підготовки майбутніх фахівців туристичної галузі характерний для вітчизняної педагогічної думки. Окремі аспекти фахової підготовки вивчали М. Ахмедова, І. Булигіна, О. Земскова, І. Зорін, Л. Івлева, В. Квартальнов, А. Конох, Л. Кнодель, Л. Лук'янова, О. Любіцева, Н. Наумова, Я. Олійник, Л. Поважна, Л. Титова, І. Томілов, О. Фастовець та ін.

Проблему практичної підготовки студентів майбутніх фахівців туристичної галузі розглядали такі відомі вчені як В. Федорченко, Н. Фоменко, М. Скрипник, Г. Цехмістрова, М. Фіцула та ін.

Теоретико-методичні засади освітнього краєзнавства розглядали у своїх працях О. Барков, В. Борисов, М. Мілонов, А. Даринський, Ю. Кононов, М. Костриця, К. Строев та інші.

Дослідженням в області туристичного краєзнавства присвячені роботи П. Шищенко, О. Дмитрука, О. Обозного, М. Костриці та ін.

Однак, проблема туристсько-краєзнавчої підготовки майбутніх фахівців з туризму розглядалася науковцями недостатньо.

Метою цієї статті є розробка програми туристсько-краєзнавчої практики для студентів другого курсу спеціальності «Туризм».

Отже, під краєзнавчою компетентністю фахівця туристичної галузі ми розуміємо наявність у майбутніх фахівців краєзнавчих знань та досвіду краєзнавчої роботи, необхідних для ефективної професійної діяльності робітників в туристичній сфері.

Туристсько-краєзнавчу практику можна віднести до другого етапу практичної підготовки. Цей вид практики логічно ввести в навчальний план після вивчення студентами дисципліни «Туристичне краєзнавство».

Першорядне завдання туристсько-краєзнавчої практики полягає в розширенні та закріпленні знань про туристичний потенціал України, туристичні ресурси та туристичні об'єкти рідного краю.

Метою і завданням туристсько-краєзнавчої практики є вивчення туристських ресурсів України в регіональному аспекті, формування наукового світогляду, розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань, розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, розширення теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутніх фахівців.

Туристично-краєзнавча практика закономірно складається з трьох етапів – підготовчого, етапу досліджень туристичного потенціалу та туристичних ресурсів певної території та камеральної обробки одержаних результатів.

Підготовча робота до туристично-краєзнавчої практики передбачає опрацювання студентами літературних і картографічних матеріалів, ознайомлення їх із найважливішими методами туристичних досліджень, вивчення туристичного потенціалу, туристичних ресурсів та туристичних об'єктів певної території.

У ході практики студенти повинні чітко знати методику проведення туристичних досліджень, опрацювати рекомендовані літературні джерела, набути навичок опису та характеристики туристичних ресурсів визначеної місцевості.

Упродовж практики студенти повинні вести щоденники, які разом із груповим звітом здають на перевірку викладачу та на підставі цих документів отримують залік.

Отже, розглянемо кожний етап туристсько-краєзнавчої практики.

Перший етап – підготовчий.

В рамках цього етапу студенти працюють з літературними джерелами загальнотуристичного, краєзнавчого, історичного, етнографічного, а також методичного характеру. Ознайомлюються з картографічними джерелами, вивчають методику туристичних досліджень, визначають можливості застосування різних методів під час польової практики.

Другий етап – досліджень туристичного потенціалу та туристичних ресурсів певної території.

На цьому етапі здійснюється загальний огляд району практики (вивчення його туристичних ресурсів), оглядова екскурсія, вибір туристичних об'єктів для вивчення.

На протязі другого етапу студенти досліджують природно-рекреаційні ресурси, під якими ми розуміємо природні умови та явища природи, які створюють комфортні умови для рекреаційно-туристичної діяльності та сприяють організації відпочинку та оздоровлення. Природно-рекреаційні поділяються на кліматичні, водні, мінеральні джерела, лікувальні грязі, рельєф, печери, рослинний та тваринний світ, природоохоронні території та ін.

Студенти вивчають туристичні об'єкти природного походження та характеризують їх за такою схемою:

1. Назва об'єкту, його номер.
2. Географічна прив'язка.
3. Зовнішній характер об'єкту (річка, скеля, кар'єр, урочище й т. ін.).
4. Тип об'єкту (гідрологічний, зоологічний, геологічний і т.д.).
5. Наукова, пізнавальна, естетична цінність об'єкта (стисле обґрунтування).
6. Стисла характеристика об'єкта.
7. Рекомендації з охорони об'єкта.
8. Доступність для огляду.
9. Природоохоронний статус, який пропонується.
10. В яких видах туризму може використовуватися.
11. Фотографії.

В рамках другого етапу майбутні фахівці досліджують також соціально-економічні туристичні ресурси, під якими ми розуміємо культурні об'єкти, історичні, археологічні, архітектурні пам'ятники,

предмети матеріальної культури (знаряддя праці, предмети побуту, вироби народних промислів, одяг, національну кухню); елементи духовної культури (образотворче мистецтво, фольклор, народні традиції, вірування тощо); твори монументального мистецтва, етнографічні особливості території. До цієї групи ресурсів відносять також музеї, виставки, театри й т.п.

Опис соціально-економічних об'єктів студенти виконують за такою схемою:

1. Назва об'єкту, його номер.
2. Географічна прив'язка.
3. Тип об'єкту (культурні об'єкти, історичні, археологічні, архітектурні пам'ятники, музеї тощо).
4. Наукова, пізнавальна, естетична цінність об'єкту (стисле обґрунтування).
5. Стисла характеристика об'єкту.
6. Стан об'єкту.
7. Доступність для огляду.
8. В яких видах туризму може використовуватися.
9. Фотографії.

Ще одним завданням третього етапу практики є вивчення інфраструктурних ресурсів, під якими ми розуміємо, складові соціальної та виробничої інфраструктури, які можуть бути використані в організації туристичної діяльності. Вони охоплюють інфраструктуру краю і всі підприємства, задіяні в прийомі та обслуговуванні туристів. Туристична інфраструктура являє собою сукупність підприємств, що забезпечують екскурсійне обслуговування, транспортне обслуговування (автомобільний, залізничний, морський, річковий транспорт, аеропорти, транспортні магістралі, автостоянки), послуги гостинності (готелі, туркомплекси, турбази, будинки відпочинку, кемпінги, мотелі, пансіонати, ресторани, кафе, бари) та допоміжні послуги (банківські, валютно-фінансові, зв'язку, інформаційно-комунікативні, спортивно-оздоровчі, побутові, торгові, культурно-розважальні та ін.).

Знайомство з інфраструктурними об'єктами певної території здійснюється шляхом проведення екскурсій на туристичні та готельні підприємства, ознайомлення з організацією роботи цих підприємств.

Вивчення побуту, особливостей господарства, культури та звичаїв населення певної території здійснюється шляхом організації етнографічних екскурсій. Ще одним завданням цього етапу є відвідування університетів, які готують фахівців туристичної галузі, ознайомлення зі специфікою їх роботи.

Третій етап – камеральна обробка результатів практики.

Підготовка до опису маршрутів проведених екскурсій. Документування досліджень туристичних ресурсів та туристичних об'єктів. Формулювання висновків, щодо розвитку різних видів туризму

на території що вивчається. Оформлення відео та фотоматеріалів практики. Складання звіту.

Отже, туристсько-краєзнавча практика є важливою умовою формування краєзнавчої компетентності майбутніх фахівців. У результаті проходження практики студенти повинні знати: - туристичні можливості території проходження практики; - основні елементи топографічної підготовки, умовні позначення на краєзнавчих туристичних картах; - репрезентативні туристичні об'єкти; - основні правила організації і проведення туристських походів та подорожей; - напрями дослідження і збереження культурної спадщини як національного надбання. Студенти повинні вміти: - самостійно обстежувати краєзнавчі об'єкти; - опрацьовувати матеріали краєзнавчого змісту; - оформляти документацію під час походів, звітувати про результати походу; - використовувати здобуті знання та інформаційні матеріали у подальшому навчальному процесі.

Список використаної літератури

1. Поважна Л. І. Теоретико-методичні засади практичної підготовки майбутніх фахівців туристської галузі / Л. І. Поважна // Культура і освіта фахівців туристської сфери: сучасні тенденції та прогнози: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. – К.: КУТЕП, 2005. – С. 59 – 73.

Сорокіна Г. О. Туристсько-краєзнавча практика як необхідна умова фахової підготовки фахівців туристичної галузі

В статті обґрунтовано необхідність введення в навчальний процес туристсько-краєзнавчої практики для студентів другого курсу спеціальності «Туризм». Розроблена програма цієї практики, запропоновано алгоритм опису туристичних об'єктів природного та соціально-економічного походження.

Ключові слова: туристсько-краєзнавча практика, підготовка фахівців, туристичний об'єкт, туристична галузь.

Сорокіна Г. А. Туристско-краеведческая практика как необходимое условие профессиональной подготовки специалистов туристической отрасли

В статье обоснована необходимость введения в учебный процесс туристско-краеведческой практики для студентов второго курса специальности «Туризм». Разработанная программа этой практики, предложен алгоритм описания туристических объектов природного и социально-экономического происхождения.

Ключевые слова: туристско-краеведческая практика, подготовка специалистов, туристический объект, туристическая отрасль.

Sorokina G. A. Tourist-regional Practice as a Necessary Condition of Professional Training Specialists in Tourism Industry

The need of introduction of tourist-regional practice in study process for students of second course of specialty «Tourism» is proved in the article. The program of this practice is created, the algorithm of description of tourist natural and social-economical origin attractions is offered. The characteristics of each stage of tourist-regional practice are given. Preparatory stage practice involves students handling literary and cartographic materials, familiarizing them with the most important methods of tourist research, study tourism potential, tourist resources of certain area. The second stage is a research tourism potential and tourism resources of a territory, during which students carry out the study of tourism potential of investigated region and describing tourist attractions. The third stage is office processing of practice results, it provides documented studies of tourism resources and tourism attractions. Formulation of conclusions about the development of different types of tourism in investigated area. Making video and photographic practice. Reporting.

Key words: tourist-regional practice, professional training specialists, tourist site, tourism industry.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2013 р.

Стаття прийнята до друку 31.05.2013 р.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Харченко С. Я.

УДК 37.091.2:37.041

С. О. Шехавцова

ТЕХНОЛОГІЯ ПОРТФОЛІО ЯК ПОКАЗНИК САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ

Діяльність Ради Європи спирається на багаторічний досвід упровадження освітніх проектів, що підтримують полікультурні традиції. Найуспішнішим та найефективнішим проектом став проект Європейського мовного портфелю (European Language Portfolio), основною метою такого проекту було вивчення мов та впровадження мовної політики країн-членів Європейського Союзу [1, с. 11].

На сьогодні в Україні Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ сторіччі ставить аналогічну мету перед системою освіти. У контексті цього проекту набуло актуальності сприяння толерантності між представниками різних мов, культур та соціальних сфер. Саме мова та національна культура вважається найбільшою цінністю нації. Тому вивчення культури крізь мову – це шлях до подолання непорозуміння, шлях до взаємопорозуміння та поваги до культурного та етнічного